

Prijatelju Vinku Levstiku v spomin (1)

Na vernih duš dan, ko se spominjamo svojih dragih rajnih, obiskujemo njihove grobove, zanje molimo in premišljujemo o smrti, sem v duhu stal ob grobu prijatelja Vinka Levstika na Božji njivi pri Sv. Gregoriju nad Ribnico, kjer ima v domači zemlji poslednje bivališče.

Tam so dne 22. avgusta - po pogrebni maši v nabito polni farni cerkvi ob somaševanju več duhovnikov, med katero je župnik iz Ribnice z občutenimi besedami prikazal Vinkovo življenjsko pot - žaro z njegovim pepelom položili v grob poleg ljubljene matere. Ogromna množica domačinov, somišljenikov, prijateljev in znancev iz vse Slovenije in tudi iz zamejstva se je udeležila pogreba. Ob odprtem grobu se nas je šest govornikov poklonilo njegovemu spominu in izreklo zadnji pozdrav. Stane Šterbenk, tajnik društva Nova slovenska zaveza, ki povezuje udeležence medvojnega protikomunističnega odpora, njihove svojce in somišljenike, in Vinko je bil njen aktiven član od njene ustanovitve, mu je kot domobrancu izkazal čast

in spoštovanje in izrekel priznanje in zahvalo, kajti bil je odprtih rok pri uresničevanju njenih programov. Še posebej se je zahvalil za vsa dobra dela, ki jih je opravil v čast in spomin po krivici pobitih domobrancev.

Dragi Vinko, ko sva se sredi julija letos po nedeljski slovenski maši pri Sv. Ivanu v Gorici, ki si se je zadnje čase udeleževal, pogovarjala, si nisem mislil, da je to najin zadnji razgovor, da te ne bom več videl živega in da se bo končalo najino dolgoletno prijateljstvo.

Trdno sem prepričan, da si mi kot prijatelju - ker nisem bil v Gorici, ko si se boril s smrtjo - svojo smrt naznanil. Ko si v noči na 12. avgust umi-

ral, sem bil v Žabnicah. Nenadoma me je nekaj zbudilo iz spanja, kot da bi nekdo na ves glas zavpil. Skočil sem pokonci in zla slutnja me je obšla: "Nekaj se je zgodilo. Pa ja ne

nekomu od mojih." Hitro sem pogledal na telefonček v bojazni, da bi bilo kako hudo sporočilo. Nato sem pogledal še na uro: kazala je tri in dvajset minut. Nisem vedel, kaj bi napravil in dolgo nisem mogel zaspati. Ko sem se tisti dan proti večeru vračal iz Avstrije proti Žabnicam, sem odprl slovenski Radio Trst. Zastal mi je dih: ravno je napovedovalec poročal, da je zgodaj zjutraj umrl v Gorici zaradi nesrečnega padca hotelir Vinko Levstik. Takoj me je prešinilo: to je bilo tisto, kar

me je prebudilo! Vinko me je klical.

Na Vinka oz. na njegovo ime sem naletel že v daljnem letu 1946 v Rimu v pisarni za begunce v znani ulici Dei Colli (tam so namreč imele svojo hiše tudi šolske sestre iz Tomaja). V pisarni so begunci iz Slovenije in slovenski domobrancev iskali pomoči in informacij iz domovine in poizvedovali o možnosti za naselitev izven domovine. Zvedel sem, da je Vinko begunec in eden redkih domobrancev, ki se je rešil smrti, ker se mu je posrečil beg z vlaka, ki je peljal od Dravograda proti Celju transport domobrancev, ki jih je angleška vojaška oblast zadnje dni maja 1945 zvičajno in zahrbtno izročila Titovim partizanom, ti pa so jih brez sodb in nečloveško pobili - okoli 9.000 - in zmetali v kraška brezna, rudniške rove in zagreblji v protitankovske rove.

Domobrancev so se po 6. maju 1945 umaknili iz Slovenije preko Karavank na Korosko in se tam predali angleški vojski kot vojaki slovenske vojske.

/dalje
Martin Kranner

Prijatelju Vinku Levstiku v spomin (3)

Ker je slišal samo o partizanih, je stopil v njih vrste misleč, da se borijo za svobodo in domovino. Ko pa je spoznal, da je njihov cilj komunistična revolucija in nasilen prevzem oblasti, je zapustil njih vrste. Okusil je italijansko okupacijo: bil je prijet in poslan v koncentracijsko taborišče. Ko se je iz njega srečno vrnil, je po 8. septembru stopil med domobrance, bil vojak na terenu in v borbi ranjen. Skupaj z ostalimi domobranci se je maja 1945 umaknil na Koroško v "varstvo" angleške vojske. Angleži pa so ga kot vse domobrance zvijačno in podlo izročili Titovim partizanom. Posrečilo pa se mu je s še nekaterimi soborci uiti z vlaka, ki ga je peljal v gotovo smrt.

Po srečni rešitvi se je Vinko umaknil v Italijo. Kot podjeten in sposoben človek si je v nekaj letih znal ustvariti položaj. Postal je lastnik treh hotelov-penzionov v Rimu - (Bled, Daniela, Emona). Pozneje je l. 1984 v Gorici v samem mestnem središču dokupil znani hotel (Palace Hotel) in ga upravljal do smrti. V Rimu si je v poslovnem svetu pridobil ugled in celo postal predsednik združenja hotelirjev. Ker se je uveljavil na gostinsko-turističnem področju je bil odlikovan s priznanjem "viteza dela". Pokojni Vinko ni nikdar skrival

svojega slovenskega izvora. Ne pred javnostjo ne pred oblastmi. Ni se bal, da bi mu to kot osebi in poslovnežu škodilo. Obratno: tujci so ga čislali, tega pa je bil manj deležen med sorojaki v zamejstvu. Komunistični režim v matični domovini (udba), njegovi simpatizerji v zamejstvu in mnogi mediji so z blatenjem - in izsiljevanjem - izrabljajoč Vinkovo medvojno protikomunistično in protirevolucionarno udejstvovanje, dosegli, da so bili mnogi hladni do njega in nekateri so se ga očitno izogibali.

Korektnih prijateljev je imel malo. Če je le mogel, zamejski dnevnik ni lepo pisal o njem. To se je videlo tudi pri procesu, ki ga je režim insceniral proti njemu. Vinka je to bolelo in večkrat se mi je poctožil.

Pokojni Vinko se ni nikdar sramoval svojega (so)delovanja v domobranstvu in ga je povsod in vedno priznaval. Odločno pa je zanikal kakršnokoli povezavo z gestapom. Med vojno domobransko geslo: mati, domovina, Bog, mu je bilo vodilo vse do smrti.

Aktivno je sodeloval v domobranskih izseljenskih organizacijah in jim gmotno pomagal.

/dalje
Martin Kranner